

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.2.29>

KRYTERIA CELOWOŚCI STOSOWANIA ŚRODKÓW ZABEZPIECZENIA POWÓDZTWA ADMINISTRACYJNEGO

Nadiia Poberezhna

studentka Katedry Prawa Administracyjnego, Prawa i Postępowania Karnego Międzynarodowego

Uniwersytetu Biznesu i Prawa

ORCID ID: 0000-0002-4894-8007

e-mail: poberezhna_n@gmail.com

Adnotacja. Ustalono, że celem zabezpieczenia powództwa administracyjnego jest zapewnienie wykonania orzeczenia w zakresie stosunków publicznoprawnych. Uzasadniono, że celem regulacyjnego utrwalenia instytucji zabezpieczenia powództwa w postępowaniu administracyjnym jest zapewnienie realnego, operacyjnego, stałego i wykonania orzeczenia w możliwie najszerszym zakresie. Ustalono, że zabezpieczenie powództwa administracyjnego powinno odpowiadać oznakom współmierności, adekwatności, proporcjonalności i dopuszczalności. Zaznaczono, że podejmowanie decyzji w sprawie zabezpieczenia powództwa odnosi się do przejawów dyskrekcji procesowej sądu, co decyduje o dominacji w jego realizacji kryteriów posiadania wewnętrznego przekonania jako kryteriów jego skuteczności. Podkreślono, że kształtowanie wewnętrznego przekonania sędziego w podejmowanie decyzji o zabezpieczeniu pozwu powinno opierać się na przeprowadzeniu pełnego obiektywnego, bezstronnego badania materiałów sprawy. Stwierdzono, że zabezpieczenie powództwa administracyjnego powinno przede wszystkim dążyć do osiągnięcia równowagi interesów prywatnych i publicznych.

Słowa kluczowe: powództwo administracyjne, środki zabezpieczenia powództwa, proporcjonalność, współmierność, stosunki publiczno-zarzędcze, interes publiczny.

CRITERIA FOR THE APPLICABILITY OF APPLICATION OF MEASURES TO ENSURE AN ADMINISTRATIVE CLAIM

Nadiia Poberezhna

Applicant at the Department of Administrative, Criminal Law and Process

International University of Business and Law (Kherson, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-4894-8007

e-mail: poberezhna_n@gmail.com

Abstract. It is established that the purpose of securing an administrative claim is to guarantee the execution of a court decision in the field of public relations. It is substantiated that the purpose of normative consolidation of the institution of securing a claim in administrative proceedings is to guarantee a real, prompt, consistent and execution of a court decision in the maximum possible full amount. It is determined that the provision of an administrative claim must meet the criteria of proportionality, adequacy, proportionality and admissibility. It is emphasized that the decision in the case to secure the claim refers to the manifestations of the procedural discretion of the court, which determines the dominance in its implementation of the criteria of internal conviction as criteria for its effectiveness. It is emphasized that the formation of the inner conviction of the judge in making a decision on securing the claim should be based on the implementation of a full objective impartial study of the case file. It is concluded that securing an administrative lawsuit should primarily pursue the goal of achieving a balance of private and public interests.

Key words: administrative claim, means of securing claim, proportionality, proportionality, public-administrative relations, public interest.

КРИТЕРІЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ

Надія Побережна

здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу

Міжнародного університету бізнесу і права (Херсон, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-4894-8007

e-mail: poberezhna_n@gmail.com

Анотація. Встановлено, що метою забезпечення адміністративного позову є гарантування виконання судового рішення у сфері публічно-правових відносин. Обґрунтовано, що метою нормативного закріплення інституту забезпечення позову в адміністративному судочинстві є гарантування реального, оперативного, неухильного виконання судового рішення в максимально можливому повному обсязі. Визначено, що забезпечення адміністративного позову має відповідати ознаками співмірності, адекватності, пропорційності та допустимості.

Наголошено, що ухвалення рішення у справі про забезпечення позову належить до проявів процесуального розсуду суду, що визначає домінування в його реалізації критеріїв наявності внутрішнього переконання як критеріїв його ефективності. Акцентовано, що формування внутрішнього переконання судді в ухваленні рішення про забезпечення позову має базуватися на здійсненні повного об'єктивного неупередженого вивчення матеріалів справи. Зроблено висновок, що забезпечення адміністративного позову передусім має на меті досягнення балансу приватних та публічних інтересів.

Ключові слова: адміністративний позов, засоби забезпечення позову, пропорційність, співмірність, публічно-управлінські відносини, публічний інтерес.

Вступ. Проблема реального виконання судового рішення залишається вкрай актуальною. За офіційною статистичною інформацією, приблизно третина судових рішень не виконуються саме із причин неможливості реалізації судових приписів. Серед загального обсягу виконавчих проваджень виконується в повному обсязі лише кожне п'яте судове рішення. Так, у 2019 р. серед 124 тисяч виконавчих документів на суму 79,5 млрд грн, ухвалених до виконання приватними виконавцями, було завершено 20,4 тисяч виконавчих проваджень на суму 23,7 млрд грн, з них на підставі п. п. 2, 7, 9, 12 ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження» завершено 9,9 тисяч виконавчих проваджень на суму 3,1 млрд грн та фактично стягнуто 4,2 млрд грн (Статистика, 2019). Однак варто зазначити, що часто виконання судового рішення пов'язується не з відшкодуванням збитків, а з учиненням певних дій суб'єктом владних повноважень, що є характерним саме для розгляду та вирішення публічно-правових спорів у порядку адміністративного судочинства.

Основна частина. Проблематика ефективності норм, що встановлюють процедуру забезпечення позову, є актуальною і для сучасної національної юридичної науки, однак водночас досягнення єдності науково-теоретичних підходів до встановлення її сутності, а також подолання нормативних колізій здійснено на фрагментарному, навіть поверховому рівні, попри очевидну практичну затребуваність таких досліджень. Окремі аспекти здійснення наукового пошуку, спрямованого на визначення сутності й особливостей застосування заходів забезпечення позову, висвітлено в дослідженнях В.М. Бевзенка, Р.С. Мельника, М.М. Лученко, Т.О. Коломоєць, однак комплексного дослідження визначення критеріїв їхньої доцільності досі не має.

З урахуванням вищезазначеного **метою** статті є здійснення характеристики критеріїв доцільності застосування заходів забезпечення адміністративного позову.

На відміну від положень цивільно-процесуального та господарсько-процесуального законодавства, де перелік засобів забезпечення позову не є вичерпним, забезпечення адміністративного позову є вичерпним. Чинний Кодекс адміністративного судочинства (далі – КАС) України містить перелік заходів, застосування яких є недопустимим для забезпечення адміністративного позову. Порівняно з редакцією КАС України, що діяла на 3 серпня 2017 р. (КАС України, 2005), чинним адміністративно-процесуальним кодифікованим актом було розширено перелік недопустимих забезпечувальних заходів, до якого віднесено: «зупинення актів Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо прокурорів, та встановлення для них заборони або обов'язку вчиняти певні дії; 2) зупинення рішень Фонду гарантування вкладів фізичних осіб щодо призначення уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та щодо здійснення тимчасової адміністрації або ліквідації банку, встановлення заборони або обов'язку вчиняти певні дії, обов'язку утримуватися від вчинення певних дій уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб або Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, його посадовим особам при здійсненні тимчасової адміністрації або ліквідації банку, а також іншим особам під час реалізації Фондом гарантування вкладів фізичних осіб майна банку, віднесеного до категорії неплатоспроможних, та банку, що ліквідується відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»; зупинення рішень уповноваженого центрального органу з питань цивільної авіації щодо призупинення дії або анулювання сертифікатів, схвалення, допусків; зупинення рішень Національного банку України, актів Національного банку України, а також встановлення для Національного банку України, його посадових та службових осіб заборони або обов'язку вчиняти певні дії, обов'язку утримуватися від вчинення певних дій; зупинення дії рішення суб'єкта владних повноважень, яке не є предметом оскарження в адміністративній справі, або встановлення заборони або обов'язку вчиняти дії, що впливають з такого рішення; зупинення рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо встановлення державних регульованих цін (тарифів) на ринку електричної енергії та природного газу, затвердження методик (порядків) їх установа (формування, розрахунку); зупинення рішення Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, встановлення заборони Кабінету Міністрів України призначати на посаду члена (членів) Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»; зупинення дії індивідуальних актів Міністерства фінансів України, ухвалених на виконання рішень Кабінету Міністрів України про участь держави у виведенні неплатоспроможного банку з ринку, а також встановлення для Міністерства фінансів України, його посадових та службових осіб заборони або обов'язку вчиняти певні дії, обов'язку утримуватися від вчинення певних дій, що впливають з такого індивідуального акта; зупинення дії індивідуальних актів Національної комісії із цінних паперів та фондового ринку, ухвалених у процесі виведення неплатоспроможного банку з ринку, а також встановлення для Національної

комісії із цінних паперів та фондового ринку, її посадових та службових осіб заборони або обов'язку вчиняти певні дії, обов'язку утримуватися від вчинення певних дій, що впливають з такого індивідуального акта» (ч. 3 ст. 151 КАС України). Положення цієї норми корелюються з необхідністю забезпечення реалізації принципу пропорційності як основоположної засади розгляду та вирішення публічно-правового спору. Принцип пропорційності кореспондується із принципом співмірності. М.М. Лученко обґрунтовує необхідність відповідності здійснення адміністративного судочинства принципу пропорційності, що вченою розуміється як сукупність обов'язкових елементів, до яких належать допустимість, необхідність та досягнення балансу приватних та публічних інтересів (Лученко, 2019: 52).

Як приклад реалізації особливостей застосування ч. 3 ст. 151 КАС України варто схарактеризувати постанову Великої Палати Верховного Суду від 27 лютого 2018 р. у справі № 800/492/17 (Справа № 800/492/17, 2018). Предметом позовних вимог у визначеній справі була діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів. У процесі розгляду спору судом було встановлено, що відповідно до ч. 3 ст. 151 КАС України забороняється забезпечення позову шляхом зупинення актів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та встановлення для неї заборони або обов'язку вчиняти певні дії (Справа № 800/492/17, 2018). Великою Палатою Верховного Суду з метою визначення досягнення балансу приватних та публічних інтересів, допустимості та необхідності застосування забезпечувальних заходів було застосовано тест пропорційності. Унаслідок оцінки публічно-правових відносин, які є предметом позовних вимог у досліджуваній справі, їхнього особливого значення для функціонування суспільства загалом Велика Палата Верховного Суду визначила неприпустимість, недоцільність застосування такого заходу забезпечення адміністративного позову у формі встановлення заборони Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вчиняти дії щодо оголошення результатів відбіркового іспиту в межах процедури добору кандидатів на посаду судді місцевого суду, оголошеного нею 3 квітня 2017 р., до вирішення позову. Великою Палатою Верховного Суду було обґрунтовано, що відмова в забезпеченні позову у формі, що пропонувалась позивачем, не відповідає принципу пропорційності, тобто є такою, застосування якої не сприяє досягненню балансу приватного та публічного інтересів. Водночас Великою Палатою Верховного Суду було зазначено, що «неможливість застосування судом заходів забезпечення позову у виключних випадках не є обмеженням конституційного права громадян на судовий захист» (Справа № 800/492/17, 2018).

Ще одна категорія публічно-правових спорів характеризується особливим режимом застосування забезпечувальних заходів. Це виборчі спори.

У зв'язку зі швидкоплинністю виборчого процесу чинним адміністративно-процесуальним законодавством України встановлюється недопустимість ужиття забезпечувальних заходів, спрямованих на його зупинення. Наприклад, у справі № 500/3469/20 суд під час розгляду заяви про забезпечення позову, що полягало у вимозі застосування заборони Тернопільській міській територіальній виборчій комісії Тернопільського району Тернопільської області офіційно оприлюднювати шляхом опублікування у відповідних місцевих друкованих засобах масової інформації результати виборів Тернопільської міської ради в єдиному багатомандатному виборчому окрузі з місцевих виборів 25 жовтня 2020 р., а також розмішувати їх на офіційному вебсайті Комісії чи відповідної ради до вирішення спору по суті та набрання рішенням чинності, дійшов висновку, що користь від ужиття такого заходу є меншою, ніж шкода, якої буде завдано внаслідок його застосування в частині дотримання принципів оперативності, відкритості та прозорості виборчого процесу, що стало причиною для відмови в задоволенні такої заяви (Справа № 500/3469/20, 2020).

Метою застосування забезпечувальних заходів в адміністративному позові є запобігання проявам завдання шкоди правам, свобод та інтересів позивача до ухваленого рішення в адміністративній справі або захист цих прав, свобод та інтересів, що стане неможливим без ужиття таких заходів, або для їх відновлення необхідно буде докласти значних зусиль та витрат, а також якщо очевидними є ознаки протиправності рішення, дії чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень.

Головною ознакою застосування заходів забезпечення адміністративного позову є співмірність, тобто достатність, що зумовлюється обставинами справи й обсягом порушених прав, що повинні бути визнані чи відновлені. У визначенні співмірності забезпечувальних заходів знаходить свій прояв процесуальний розсуд суду, що означає неможливість нормативного закріплення виключного переліку обставин, за яких той чи інший захід має бути застосований. Процесуальний розсуд як правова категорія неодноразово був предметом наукових розробок як вітчизняних, так і зарубіжних учених, практиків та правотворців (Польщиков, 2015: 12). Наділення адміністративного суду процесуальним розсудом не є перешкодою на шляху встановлення істини в публічно-правовому спорі, навпаки, є гарантією її досягнення. Саме наявність права на процесуальний розсуд адміністративного суду створює умови для об'єктивного дослідження обставин справ та здійснення оцінки спірних адміністративно-правових відносин, що результатом має ухвалення обґрунтованого, законного судового рішення, яке здатне забезпечити захист прав, свобод та інтересів учасників спору. Підтвердженням такого висновку є обґрунтоване А. Бараком визначення суддівського розсуду як «повноважень, які закон надає судді, щоб зробити вибір із декількох альтернатив, з яких кожна – законна» (Барак, 1999: 10). Отже, процесуальний розсуд судді – це не прояв свавілля владного суб'єкта, це вибір між двома законними способами захисту прав та інтересів особи. Варто відзначити, що категорія «процесуальний розсуд» часто ототожнюється з поняттями «судовий розсуд», «суддівський розсуд», «судова дискреція», «дискреційні повноваження» (Сусак, 2017: 125). В.М. Бевзенко та Г.В. Панова обґрунтовують доцільність розуміння категорії «процесуальний розсуд адміністративного суду» як визначеної нормами

адміністративно-процесуального права можливості адміністративного суду щодо обрання на власний вибір процесуального рішення, що має відповідати нормам матеріального права та фактичним обставинам справи (Бевзенко, Панова, 2018: 71).

Процесуальний розсуд, на думку М.В. Савчина, належить до принципів здійснення правосуддя, реалізація якого гарантує обрання оптимального варіанта вирішення спору, отже, і визначає ефективність адміністративно-процесуальної норми (Савчин, 2016). Часто реалізація процесуального розсуду поєднується з необхідністю здійснення суддею тлумачення правової норми чи норм у разі наявності їх колізій (де Вель та ін., 2002: 51). Така сутність процесуального розсуду, що фактично визначає варіативність ухвалення рішення в адміністративній справі тривалий час не знаходила підтримки серед наукової еліти вітчизняної юридичної науки, підлягала жорсткій критиці з боку правозастосувачів, що посилювалось умовами нормативної невизначеності такої категорії. Попри відсутність прямої дефініції категорії «процесуальний розсуд», вона втілюється в таких формулюваннях, як «суд може», «за розсудом суду», «за власною ініціативою», «суд має право», «внутрішнє переконання». Наприклад, застосування заходів забезпечення адміністративного позову відповідно до ч. 1 ст. 150 КАС України відноситься до прав суду («суд за заявою учасника справи або із власної ініціативи має право вжити визначені цією статтею заходи забезпечення позову» (курс. авт. – Н. П.)) (КАС України, 2005). Процесуальний розсуд часто реалізується, базуючись на внутрішньому переконанні судді. І якщо в ситуації визначення достатності доказів прямо зазначається, що їх оцінка здійснюється за внутрішнім переконанням судді (ч. 2 ст. 76 КАС України) (КАС України, 2005), то в разі вирішення заяви про забезпечення адміністративного позову такого нормативного положення не передбачено, однак воно фактично реалізується.

Внутрішнє переконання за своєю сутністю є волею судді, яка має бути сформована на підставі здійсненого безпосереднього, усебічного, повного й об'єктивного дослідження матеріалів справи (Справа № 816/809/17, 2018).

Реалізація процесуального розсуду суду допускається на будь-якій стадії судового розгляду адміністративного спору. Зокрема, процесуальний розсуд може реалізуватися на стадії задоволення позову; відмови в його задоволенні повністю або частково; зобов'язанні суб'єкта владних повноважень учинити необхідні дії або відмовитись від їх учинення з метою відновлення прав, свобод, інтересів осіб (ст. 245 КАС України); зупинення провадження в адміністративній справі (ст. 236 КАС України); закриття провадження в адміністративній справі (ст. 238 КАС України); відкриття провадження; відмови в відкритті провадження; залишення позовної заяви без руху; повернення позовної заяви (ст. ст. 169–171 КАС України) тощо.

Отже, ужиття заходів забезпечення адміністративного позову допускає наявність процесуального розсуду суду, що має спрямовуватися на досягнення правильної правової оцінки щодо доцільності та співмірності їх застосування.

Підтвердженням такого висновку є рішення Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі щодо розгляду заяви про забезпечення адміністративного позову Товариства до Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю про визнання недійсним та скасування наказу щодо заборони початку виконання будівельних робіт (Справа № 816/809/17, 2018). В обґрунтування заяви про забезпечення позову позивач визначав, що внаслідок зупинення ним робіт, що вимагалось приписом Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю, що оскаржувався, для нього настануть матеріальні збитки через простій будівництва. Адже наявний припис Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю не звільняє позивача від покладах на нього зобов'язань (зокрема, за договорами охорони, лізингу, оренди, будівельного субпідряду, утримання будівельного майданчика). У процесі судового розгляду судами першої інстанції й апеляційної інстанції було помилково обґрунтовано, що такі фінансові збитки є допустимою підставою для задоволення заяви позивача про вжиття заходів забезпечення позову, зокрема в частині зупинення дії припису Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю. Натомість Верховний Суд виходив із того, що витрати забудовника можуть збільшитися в разі продовження будівництва, якщо під час судового розгляду справи по суті буде встановлена правомірність винесеного Департаментом з питань державного архітектурно-будівельного контролю рішення. Крім того, застосування таких заходів забезпечення позову, як зупинення дії оскаржуваного наказу про скасування реєстрації декларації про початок будівництва до вирішення спору по суті, фактично надає можливість підрядникам безперешкодно, без жодних обмежень, продовжувати будівництво об'єкта, незважаючи на встановлені відповідачем порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, що може створити реальну загрозу життю та здоров'ю людей. З урахуванням зазначеного Верховний Суд обґрунтував правову позицію, відповідно до якої заходи забезпечення можуть бути застосовані виключно за наявності однієї з підстав, визначених ч. 2 ст. 150 КАС України, та мають бути співмірні з позовними вимогами й адекватними. Співмірність має розумітися як співвідношення негативних наслідків від ужиття заходів забезпечення позову з тими негативними наслідками, які можуть настати через невиконання цих заходів, з урахуванням відповідності права чи законного інтересу, по захист яких заявник звертається до суду, майнових наслідків заборони відповідачу здійснювати певні дії (Справа № 816/809/17, 2018). З ознакою співмірності заходу забезпечення адміністративного позову пов'язується ознака його адекватності заходу до забезпечення позову. Адекватність заходу забезпечення адміністративного позову означає можливість досягнення цілей його застосування та співвідношення приватного права / інтересу та публічного права / інтересу з майновими наслідками заборони для особи вчиняти певні дії (Справа № 826/10936/18, 2019).

Висновки. Отже, забезпечення адміністративного позову має відповідати ознаками співмірності, адекватності, пропорційності та допустимості. Ухвалення рішення у справі про забезпечення позову належить до проявів процесуального розсуду суду, що визначає домінування в його реалізації критеріїв наявності внутрішнього переконання як критеріїв його ефективності. Однак водночас необхідно акцентувати, що формування внутрішнього переконання судді в ухваленні рішення про забезпечення позову має базуватися на здійсненні повного об'єктивного неупередженого вивчення матеріалів справи. Забезпечення адміністративного позову передусім має на меті досягнення балансу приватних та публічних інтересів, для чого в окремих випадках суд може керуватися принципом здійснення правосуддя Європейським судом з прав людини *contra legem* (“*contra legem facit qui id facit quod lex prohibet, in fraudem vero qui salvus verbis sententiam eius*”) (Берназюк, 2020), тобто допустимості порушення норми закону лише в разі, якщо користь від такого рішення буде більше, ніж завдана шкода, тобто буде дотримано принципи співмірності, пропорційності, адекватності та доцільності застосування забезпечення позову.

Список використаних джерел:

1. Статистика 2019. URL: <https://www.ae.org.ua/stat2019/#:~:text=Так%2C%20у%202019%20році%20виконанню,9%20млн%20у%202018%20році>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747–IV (чинний на 3 серпня 2017 р., втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20171215#Text>.
3. Лученко М.М. Принцип пропорційності в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 208 с.
4. Справа № 800/492/17 (П/9901/66/18) : постанова Великої Палати Верховного Суду України від 27 лютого 2018 р. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72587835>.
5. Справа № 500/3469/20 : постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 8 листопада 2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92701972>.
6. Польшиков В.В. Деякі аспекти визначення суддівського розсуду в теорії права. *Право.ua*. 2015. № 2. С. 12–16.
7. Барак А. Судейское усмотрение. Перев с англ. Москва : Норма, 1999. 376 с.
8. Сусак М.С. Зміст процесуального розсуду адміністративного судочинства. *Концепція розвитку правової держави в Україні* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2017. С. 124–126.
9. Бевзенко В.М., Панова Г.В. Сутність та підстави втручання адміністративного суду у розсуд публічної адміністрації : монографія / за заг. ред. В.М. Бевзенка. Київ : ВД «Дакор», 2018. 232 с.
10. Савчин М.В. Свобода суддівського розсуду у світлі обґрунтованості рішень судів апеляційної та касаційної інстанцій. *Юридичний вісник України*. 2016. № 28. URL: https://protocol.ua/ua/svoboda_suddivskogo_rozsudu_u_svitli_obgruntovanosti_rishen_sudiv_apyatsiynoi_ta_kasatsiynoi_instantsiy/.
11. Этика судьи : пособие для судей / Ги де Вель и др. Москва : Изд-во РАП, 2002. 212 с.
12. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
13. Справа № 816/809/17 : постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 27 березня 2018 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72983261>.
14. Постанова Верховного Суду від 24 квітня 2019 р. за справою № 826/10936/18 (провадження № К/9901/728/19). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/81431079>.
15. Берназюк Я.О. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/182593-kategoriya-yakist-zakonu-yak-skladova-printsipu-verkhovenstva-prava-ta-garantiya-zastosuvannya-sudom-naybilsh-spriyatlivogo-dlya-osobi-tlumachennya-zakonu>.

References:

1. Statystyka (2019). [Statistics 2019] URL: <https://www.ae.org.ua/stat2019/#:~:text=Так%2C%20у%202019%20році%20виконанню,9%20млн%20у%202018%20році> [in Ukrainian].
2. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [The Code of Administrative Proceedings of Ukraine] (2005): Zakon Ukrainy vid 6 lypnia 2005 roku № 2747–IV (chynnyi na 3 serpnia 2017 roku). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20171215#Text> (vtratyv chynnist) [in Ukrainian].
3. Luchenko M.M. (2019). Pryntsyp proporsiinosti v administratyvnomu sudochynstvi [The principle of proportionality in administrative proceedings]: dys. ... k. iu. n. 12.00.07. Zaporizhzhia: ZNU, 2019. 208 s. [in Ukrainian].
4. Sprava № 800/492/17 (P/9901/66/18) (2018): postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 27.02.2018 r. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72587835> [in Ukrainian].
5. Sprava № 500/3469/20 [Case № 800/492/17 (P/9901/66/18)] (2020): Postanova Vosmoho apeliatsiynoho administratyvnoho sudu vid 8 lystopada 2020 roku. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92701972> [in Ukrainian].
6. Polshchikov V.V. (2015) Deiaki aspekty vyznachennia suddivskoho rozvodu v teorii prava [Some aspects of the definition of judicial discretion in the theory of law]. *Pravo.ua*. 2015. № 2. S. 12–16. [in Ukrainian].
7. Barak A. (1999) Sudeiskoe usmotrenye: perev s anhl [Judge’s discretion: translated from English]. M.: Yzdatelstvo Norma. 376 s. [in Russian].
8. Susak M.S. (2017) Zmist protsesualnoho rozvodu administratyvnoho sudochynstva [Contents of procedural discretion of administrative proceedings]. *Materialy mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii “Kontseptsiiia rozvytku pravovoi derzhavy v Ukraini”*. Kyiv. S. 124–126. [in Ukrainian].

9. Bevzenko V.M., Panova H.V. (2018) Sutnist ta pidstavy vtruchannia administratyvnoho sudu u rozsud publichnoi administratsii [The essence and grounds for intervention of the administrative court in the judgment of public administration]: monohrafiia / za zah. red. V.M. Bevzenka. K.: VD "Dakor". 232 s. [in Ukrainian].
10. Savchyn M. (2016) Svoboda suddivskoho rozsudu u svitli obgruntovanosti rishen sudiv apeliatsiinoi ta kasatsiinoi instantsii [Freedom of judicial discretion in the light of the validity of decisions of courts of appeal and cassation]. Yurydychnyi visnyk Ukrainy. № 28. URL: https://protocol.ua/ua/svoboda_suddivskogo_rozsudu_u_svitli_obgruntovanosti_rishen_sudiv_apelyatsiynoi_ta_kasatsiynoi_instantsiy/ [in Ukrainian].
11. Vel Hy De. Etyka sudy: posobyе dlia sudei / Vel Hy De, N.V. Radutnaia, P. Triush y dr. M.: Yzd-vo RAP, 2002. 212 s. [in English].
12. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [The Code of Administrative Proceedings of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 6 lypnia 2005 roku № 2747–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
13. Sprava № 816/809/17 [Case № 816/809/17]: postanova Kasatsiinoho administratyvnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 27 bereznia 2018 roku. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72983261> [in Ukrainian].
14. Sprava № 826/10936/18 [Case №826/10936/18]: Postanova Verkhovnoho Sudu vid 24 kvitnia 2019 roku (provadzhenia № K/9901/728/19). URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/81431079> [in Ukrainian].
15. Bernaziuk Ya.O. (2020) Katchoriia "iakist zakonu" yak skladova pryntsypu verkhovenstva prava ta harantiia zastosuvannia sudom naibilsh spriyatlyvoho dlia osoby tлумachennia zakonu [The category of "quality of law" as a component of the principle of the rule of law and a guarantee of the court's application of the most favorable interpretation of the law for a person]. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/182593-kategoriya-yakist-zakonu-yak-skladova-printsipu-verkhovenstva-prava-ta-garantiya-zastosuvannya-sudom-naybilsh-spriyatlivogo-dlya-osobi-tlumachennya-zakonu> [in Ukrainian].